

Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego

Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego

Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej Uniwersytetu Warszawskiego

zapraszają do udziału w konferencji naukowej

Literatura dla dzieci i młodzieży w dydaktyce języków obcych

W procesie nauczania języków obcych istotną rolę odgrywa literatura, zwłaszcza w dydaktyce szkolnej i akademickiej, gdzie zastosowanie tekstów dla dzieci i młodzieży zyskuje coraz większe uznanie i często prowadzi do sukcesu dydaktycznego. Książki mają bowiem uniwersalny charakter, przekazują ponadczasowe wartości, poszerzają kompetencje językowe i kulturoznawcze. Proces rozumienia tekstu literackiego w warunkach obcokulturowych udaje się dzięki umiejętności dialogu, który jest realizowany na płaszczyźnie języka, kultury i interakcji, w ujęciu historycznym, społecznym i kulturowym. Literatura dla dzieci i młodzieży od wielu już lat jest przedmiotem badań literaturoznawczych. Założenia teoretyczne dotyczące dydaktyki języków obcych wskazują na konieczność praktycznego zastosowania tekstów dla dzieci i młodzieży w okresie kształcenia. Ten rodzaj literatury jest również często tematem seminariów literaturo- i kulturoznawczych, stanowi bowiem bogaty materiał do analiz w pracach licencjackich, magisterskich czy doktorskich.

Dostęp do literatury w języku obcym ograniczony jest znajomością języka oryginału, warto podkreślić, że na rynku księgarskim dostępna jest coraz większa liczba przekładów tekstów literackich dla dzieci i młodzieży na język polski. Tematy, motywy, formy oraz sposoby przedstawiania i pisania, jak również gatunki wciąż ewoluują, dopasowując się do potrzeb czytelników. Wśród książek adresowanych do młodego odbiorcy warto wymienić utwory epickie – opowiadania, nowele, baśnie, ale również teksty dramatyczne pisane z myślą o najmłodszych odbiorcach. Literatura ta dostępna jest w nowych formach tj. literatura w Internecie, audiobooki, e-booki, powstają też nowe gatunki i rodzaje, tj. literatura dla młodych-dorosłych – junge Erwachsene/young adults, literatura crossover czy all-age przekraczająca granicę pomiędzy literaturą ogólną i literaturą dziecięco-młodzieżową, wyróżniająca się również pomieszczeniem stylów, komiksy czy kryminały, warto wspomnieć również o nowych metodach w nauczaniu języka obcego – obok metody audiowizualnej czy audiolingwalnej pojawiła się metoda storytelling approach/narrativer Ansatz/narrative.

Zarówno na poziomie szkolnictwa niższego, jak również w nauczaniu uniwersyteckim ten rodzaj literatury pełni istotną rolę w procesie nauczania języków obcych. Zastosowanie literatury dla dzieci i młodzieży w edukacji umożliwia nauczanie nowego słownictwa, tłumaczenie gramatyki, poszerzenie leksyki, ale pełni również funkcję socjokulturową – uwarściwia na podstawowe wartości i staje się asumptem do dyskusji i wymiany poglądów. Teksty literackie są doskonałym materiałem w procesie kształcenia językowego obejmującego obszary takie jak: fonetyka, poprawna wymowa, semantyzacja nowego słownictwa, memoryzacja struktur leksykalno-gramatycznych, wyrażenia idiomatyczne, frazeologiczne, przysłowia i aforyzmy, praca z tekstem, tj. jego percepcja, przetwarzanie i rozbudowa. Obcowanie z dziełami literackimi sprzyja poznawaniu odmiennej kultury (zwyczaje i obyczaje) i elementów historii danego kraju. Lektura dzieła literackiego umożliwia rozszyfrowywanie kodów kulturowych i odnajdywanie się w nowej rzeczywistości socjokulturowej i językowej, dostarcza również wielu pozytywnych wrażeń estetycznych. Wprowadzenie autentycznego tekstu na zajęcia wspiera rozwój osobowości i przynosi odpowiedzi na wiele pytań, co wpływa na proces socjalizacji. Bezpośredni przekaz zawarty w tego rodzaju literaturze sprawia, że książki adresowane do młodego czytelnika uwarściwiają, uczą empatii, kształtują kompetencje międzykulturowe, przyczyniają się do

rozwoju kompetencji literackiej, obejmującej kompetencję receptywną czyli rozumienie i zdolność interpretacji tekstu, kompetencję produktywną polegającą na umiejętności tworzenia własnych tekstów, wpływają również na proces komunikacji literackiej rozumianej jako część komunikacji kulturowej. Teksty te posiadają zatem nieoceniony walor kulturowy. Często praktykowane w programie kształcenia uniwersyteckiego porównywanie przekładów z języka oryginału na język docelowy i kreatywna praca z tekstem stają się istotnymi czynnikami w procesie doświadczania innej kultury. Wykorzystanie wspomnianej literatury w procesie edukacji wpływa na kształtowanie tożsamości i światopoglądu i przyczynia się do konstruowania własnych sądów i wypowiedzi w języku obcym, dodatkowo wspiera postawy otwarte i tolerancyjne, ucząc szacunku dla odmienności światopoglądowych i kulturowych.

Praca z odpowiednio opracowanymi tekstami nie tylko uatrakcyjnia zajęcia, ale pozwala na podnoszenie kompetencji językowych i przełamywanie barier towarzyszących wypowiadaniu się w obcym języku. Odpowiednio dobrana literatura wspiera nie tylko rozwój wszystkich kompetencji językowych, tj. rozumienie ze słuchu, czytanie, mówienie i pisanie, ale poszerza także wiedzę kulturo- i literaturoznawczą. Dostępny obecnie i często wykorzystywany na zajęciach z uczniami i studentami bogaty i różnorodny katalog materiałów dydaktycznych pozwala wykorzystać materiały wizualne (tablice, ilustracje), audialne (słuchowiska) czy audiowizualne (ekranizacje), co sprawia, że prowadzone zajęcia stają się jeszcze bardziej atrakcyjne dla odbiorców. Zawarte w opracowywanych tekstach ponadczasowe treści umożliwiają odwołanie się uczniów do własnej wiedzy i doświadczeń, wzbogacają także wartości językowe, dotyczące rozwijania podstawowych i cząstkowych sprawności językowych oraz kognitywne z zakresu kulturoznawstwa, pozwalające na poznanie ram historyczno-kulturowych utworu literackiego. Teksty literackie są również nośnikiem przeżyć estetycznych i wartości kulturowych oraz źródłem informacji o mentalności i historii danego narodu. Praca z tekstem literackim umożliwia rozwój fantazji, kreatywności uczniów, jak i umiejętności wyrażania subiektywnego zdania i swoich indywidualnych odczuć, a więc wyrażania siebie.

Przedmiotem zainteresowania badaczy i uczestników konferencji mogą być zagadnienia teoretyczne dotyczące takich obszarów jak: współczesna dydaktyka języka i literatury, badanie językowego i literackiego potencjału dydaktycznego tekstów, językowe świadectwa przeszłości, literatura w Internecie czy współczesna literatura dla dzieci i młodzieży. Warte podkreślenia jest również szerokie spektrum tematyczne obejmujące różne epoki i praktykowane w nich gatunki – począwszy od książki ludowej, przez książkę obrazkową po powieść. Wśród dzieł adresowanych do dzieci i młodzieży znajdują się książki należące do kanonu literatury pięknej, w tym opowiadania, powieści, wiersze, baśnie i bajki, ale również ich nowoczesne adaptacje, będące często eksperymentami z tradycyjną treścią czy formą, dostępne jako filmy, seriale, ebooki, audiobooki czy komiksy.

Wykorzystanie tekstów literackich na zajęciach powinno służyć nie tylko osiągnięciu założonych celów dydaktycznych, ale również przyczyniać się do indywidualnego i kulturowego procesu kształcenia czytelników. Celem planowanej konferencji jest wspieranie kreatywnego zastosowania nowatorskich pomysłów w dydaktyce, wdrożenie nowych rozwiązań, uzupełnienie istniejących koncepcji w zakresie nauczania literatury, poszerzenie katalogu lektur o nowe nazwiska i nowe tytuły i zastosowanie współczesnych teorii w dydaktyce języków obcych.

Do udziału w konferencji zapraszamy germanistów, anglistów, romanistów, polonistów, nauczycieli języka polskiego jako języka obcego.

Przykładowe tematy referatów

Nauczanie literatury w warunkach obcokulturowych

Literatura dla dzieci i młodzieży jako źródło wiedzy kulturoznawczej

Wykorzystanie tekstów autobiograficznych w nauczaniu języków obcych

Socjalizacja literatury

Socjologiczny i pedagogiczny wymiar literatury dla dzieci i młodzieży

Współczesne adaptacje i najnowsze interpretacje literatury dla dzieci i młodzieży

Najnowsze trendy w literaturze dla dzieci i młodzieży (kryminał; komiks; literatura dla młodych-dorosłych: junge Erwachsene/young adults; literatura crossover czy all-age)

Prawda i fantastyka w literaturze dla dzieci i młodzieży

Teksty literackie w dydaktyce języka polskiego jako języka obcego/języka drugiego

Rola literatury dla dzieci i młodzieży w procesie kształcenia nauczycieli języków obcych

Glottodydaktyka języka polskiego jako języka obcego na przykładzie literatury dla dzieci i młodzieży

Kierownictwo konferencji: Justyna Radłowska i Marta Ratajczak

Komitet naukowy i organizacyjny: Angela Bajorek, Edward Białek, Krzysztof Huszcza, Katarzyna Nowakowska, Paweł Zimniak

Termin konferencji: 23.10.2026

Miejsce: Biblioteka Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego

Język polski, czas referowania do 20 minut

Opłata konferencyjna: 400 PLN (czteryście złotych); organizatorzy nie zapewniają noclegów ani zwrotu kosztów podróży

Termin nadsyłania zgłoszeń: 30.06.2026

Planowane jest opublikowanie materiałów konferencyjnych w wydawnictwie z listy ministerialnej